

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Definitieve goedkeuring Vlaams uitvoeringsplan kunststoffen

Samenvatting

Vlaams uitvoeringsplan Kunststoffen

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft een uitvoeringsplan voor kunststoffen voorbereid. Het actieprogramma bevat acties die het sluiten van de technische kunststofkringloop als doel hebben.

De kern van het actieplan, hoofdstuk 5, is gebouwd op de algemene principes voor een circulaire kunststofketen:

- I. Minder en efficiënt gebruik van kunststoffen;
- II. Een duurzame recyclagemarkt creëren voor kunststoffen;
- III. Kunststofrecycalaat als volwaardige grondstof;
- IV. Inzetten op kennis- en datavergaring;
- V. De voorbeeldrol van overheden via een circulair aankoopbeleid.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft een uitvoeringsplan voor kunststoffen voorbereid. De scope van dit plan is van toepassing op alle kunststoffen, kunststofvoorwerpen en kunststofafval, zowel pre-consumer (zoals productie-uitval en snijresten) als post-consumer kunststofafval, zowel van huishoudelijke als bedrijfsmatige oorsprong.

Het actieprogramma bevat acties die het sluiten van de technische kunststofkringloop als doel hebben. Sommige van deze acties zullen ook een impact hebben op materiaal- en beleidsoverschrijdende thema's zoals bijvoorbeeld het (marien) zwerfvuilprobleem, sensibiliseringsprogramma's, de energie- en klimaatdoelstellingen en de transitie naar een circulaire economie. Het is evenwel niet de bedoeling van dit kunststoffenplan om een integrale aanpak en visie voor deze thema's uit te werken.

Het plan bevat voornamelijk acties waar wij op regionaal en/of nationaal niveau kunnen aan werken. We proberen daarnaast ook acties op Europees en internationaal verband in beweging te zetten.

Dit plan geeft uitvoering aan het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 waarin gesteld wordt dat we willen toewerken naar een innovatieve kunststofkringloopeconomie. We zetten daarvoor verder in op afvalpreventie, ecodesign (ook via overheidsaanbestedingen), hergebruik, sorteren, recycleren en recupereren van kunststoffen. We investeren in het uitwerken van een excellente kennisbasis rond kunststoffen. En om ons beleid slagkrachtig vorm te geven, betrekken we overheden en bedrijven nauw bij de uitwerking van dat beleid.

In de beleidsnota Omgeving wordt het belang van de circulaire economie opnieuw onderschreven. Volgens de beleidsnota moet Vlaanderen evolueren tot een toonaangevende recyclagehub in Europa. Daarom moeten we investeren in de nodige sorteer- en recyclagecapaciteit die ook stromen uit omliggende regio's kunnen aantrekken.

Het voorliggende uitvoeringsplan met als krachtlijnen efficiënter gebruik van kunststoffen, meer selectieve inzameling, meer recyclage en meer afzet voor recyclaten, moet hier uitvoering aan geven.

Dit plan draagt ook bij aan een aantal overkoepelende doelstellingen die zijn vastgelegd in het Vlaams energie - en klimaatplan 2021 – 2030 en die te halen zijn tegen 2030, zoals

- de materialenvoetafdruk van de Vlaamse consumptie met 30 % verlagen
- de hoeveelheid huishoudelijk restafval doen dalen tot 100 kg per persoon
- de hoeveelheid bedrijfsrestafval met 25% doen dalen¹

Dit plan kadert ook in de bredere Vlaamse klimaatstrategie 2050. De manier waarop we kunststoffen produceren, gebruiken en in kringloop houden levert een belangrijke bijdrage in de reductie van CO₂.

¹ De 25 % zal berekend worden zoals voorzien in het Uitvoeringsplan Huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Advies van Inspectie van financiën

Dit actieplan kunststoffen werd reeds voor advies voorgelegd aan de inspectie van financiën. De inspecteur – generaal van Financiën Stefaan Ghesquière gaf gunstig advies met het voorbehoud dat de middelen van de VMH niet enkel konden ingezet worden voor investeringen in de circulaire economie in één enkele sector. Ook circulaire projecten binnen andere sectoren moeten dus kunnen gebruik maken van deze middelen. Daarom wordt in het plan geen concreet budget meer voorbehouden voor investeringen in deze sector.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 4 april 2019 gaat als bijlage 1.

Openbaar onderzoek

Vanaf 15 juli tot en met 1 oktober lag het ontwerpplan voor in openbaar onderzoek. Gedurende de looptijd van het openbaar onderzoek kon iedereen bezwaren of opmerkingen op dit ontwerpplan schriftelijk overmaken aan de OVAM. Dit kon via het emailadres ontwerpkunststoffenplan@ovam.be of op het adres van de OVAM, Stationsstraat 10, 2800 Mechelen.

De ontwerptekst kon men op de OVAM-website raadplegen. Men kon het ontwerpplan eveneens inkijken bij de eigen gemeente.

De opmerkingen geformuleerd tijdens dit openbaar onderzoek werden reeds verwerkt in dit plan. Zie 2. C.

Voor het verslag van het openbaar onderzoek verwijzen we naar de bijlage 2 en 3.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING VAN HET PLAN

De kern van het actieplan, hoofdstuk 5, is gebouwd op de algemene principes voor een circulaire kunststofketen:

- *minder en efficiënt gebruik van kunststoffen*: door te voorkomen dat kunststoffen als zwerfvuil uit de keten verdwijnen; door te voldoen aan onze maatschappelijke behoeften met minder kunststoffen; door in te zetten op ecodesign en nieuwe bedrijfsmodellen.

- *een duurzame recyclagemarkt creëren voor kunststoffen*: door selectieve inzameling verder te promoten; het verbranden en storten van kunststoffen verder te ontmoedigen; meer inzicht en controle te verkrijgen op de uitvoer en verwerking van kunststofafval (in het buitenland); het ondersteunen van innovatieve sorteer- en recyclagetechnieken.

- *kunststofrecycalaat als een volwaardige grondstof*: door de afzet en vraag van kunststofrecyclaten te stimuleren; door het creëren van een adequate regelgeving; door knelpunten tussen stoffen-, product- en afvalwetgeving te weg te werken.

- *inzetten op kennis en datavergaring*.

- *de voorbeeldrol van overheden*: overheden zijn belangrijke afnemers van producten en diensten en kunnen als hefboom fungeren voor de totstandkoming van een duurzame markt op termijn de algemene toelichting in de memorie van toelichting horend bij dit voorontwerp van decreet.

B. TOELICHTING BIJ DE HOOFDSTUKKEN VAN HET PLAN

In hoofdstuk 1 bakenen we de scope af van het kunststoffenplan. Verder lichtten we de totstandkoming van het plan toe en bevat het de juridische bepalingen.

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige Europese en Vlaamse beleidscontext.

De kunststofrecyclagesector is een jonge sector in vergelijking met die van andere materiaalstromen zoals glas, metaal en papier en karton. Hoofdstuk 3 geeft dan ook een inblik in het Vlaams kunststoffenlandschap.

Hoofdstuk 4 kadert het kunststoffenplan binnen het bredere transitiekader naar een circulaire economie, omschrijft de visie op kunststoffen en de krachtlijnen die ons kunststoffenbeleid ondersteunen.

Hoofdstuk 5 bevat het actieprogramma dat volgende krachtlijnen omvat:

- I. Minder en efficiënt gebruik van kunststoffen;
- II. Een duurzame recyclagemarkt creëren voor kunststoffen;
- III. Kunststofrecycalaat als volwaardige grondstof;
- IV. Inzetten op kennis- en datavergaring;
- V. De voorbeeldrol van overheden via een circulair aankoopbeleid.

Dit vijfde hoofdstuk bevat eveneens verwijzingen naar specifieke activiteiten in andere, bestaande beleidsplannen, -nota's, of –overeenkomsten waaraan lopende of nog op te starten acties verbonden zijn.

De aanpak voor de opvolging van voortgang en de budgettering van de diverse acties in dit plan wordt in hoofdstuk 6 toegelicht.

C. NOOD AAN INVESTERINGEN IN INNOVATIEVE SORTEER- EN RECYCLAGECAPACITEIT VOOR KUNSTSTOFFEN IN VLAANDEREN

De Vlaamse Regering besliste op 24 november 2017 dat er voor 30 miljoen extra investeringsmiddelen voorzien wordt voor de circulaire economie, gespreid over de komende 5 jaar, dus tot november 2022. Dit zijn middelen die zijn vrijgekomen door de verkoop van de aandelen van Indaver en tot nu toe beheerd worden door de Vlaamse milieuholding (VMH).

Het voorliggende kunststoffenplan voorziet bijkomende innovatieve sorteer- en recyclagecapaciteit voor kunststoffen in Vlaanderen mede gefinancierd door de middelen van de VMH (actie 22). We moeten investeren in zowel innovatieve sorteerinstallaties ter bevordering van mechanische recyclage, als investeren in de ontwikkeling van chemische recyclage in onze havens.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De middelen die de Vlaamse Milieuholding momenteel nog voor investeringen in circulaire economie in beheer heeft, zijnde 27 miljoen euro, kunnen gebruikt worden voor investeringen in ondernemingen die de transitie naar de circulaire economie in de kunststofketen versnellen, evenals in projecten die tot dergelijke ondernemingen kunnen leiden.

We denken hierbij aan projecten die werken rond het voorkomen van kunststofafval via het stimuleren van hergebruik en ecodesign van kunststoffen, slim en efficiënt gebruik ervan, inzameling en het ontwikkelen en bouwen van innovatieve technieken voor sortering, recyclage en afzet van kunststoffen.

De OVAM zal haar expertise aanwenden met betrekking tot het beleid rond circulaire economie en in hoeverre bedrijfsactiviteiten hierin passen.

Gelet op het feit dat de OVAM, conform het materialendecreet, is aangeduid als bevoegde entiteit om invulling te geven aan de transitie naar een duurzaam materialenbeheer en een circulaire economie, zal OVAM advies verstrekken over potentiële investeringsprojecten voor kunststoffen.

Voor de financiering van het Uitvoeringsplan heeft de OVAM een projectvoorstel "The Flemish Plastics Action Plan At-Large" ingediend onder de call LIFE 2019 Integrated Projects. De conceptnota voor het voorstel is aanvaard door het secretariaat (zie bijlage), en de OVAM heeft de vraag gekregen een volledig voorstel in te dienen. Om in aanmerking te kunnen komen, moet het voorliggend actieplan definitief zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De deadline voor indiening van de aanvraag (op papier) is op 6 maart om 16 uur. Indien dit LIFE Integrated Project zou goedgekeurd worden zou dit voor de OVAM een subsidie van 8 à 9 miljoen gespreid over 7 jaar, kunnen opleveren, waardoor de financiering van de uitrol van het volledige plan verzekerd is.

Indien de Europese commissie het voorstel alsnog afwijst, dan zal het plan uitgevoerd worden binnen de huidige werkmiddelen van de bevoegde entiteit, waardoor de uitvoering mogelijk wordt vertraagd en het ambitieniveau van specifieke acties zal moeten worden bijgesteld.

B. ESR-TOETS

Er is geen onmiddellijke impact op de begroting van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De voorgestelde wijzigingen zullen worden opgevangen met de bestaande personeelsmiddelen.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft haar weerslag op lokale besturen. Een uitvoeringsplan van de Vlaamse Regering en de bijhorende opmaak- en goedkeuringsprocedure hebben immers hun juridische basis in artikel 18 van het decreet van 23 december 2011 over het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen, kortweg het Materialendecreet genoemd. Dit maakt de inhoud van het uitvoeringsplan bindend voor alle administratieve overheden van het Vlaamse Gewest, de provincies, de gemeenten en de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke instellingen die belast zijn met taken van openbaar nut inzake milieubeleid. Het uitvoeringsplan vormt het kader waarbinnen alle betrokken partijen de opgelegde taken uit het Materialendecreet uitvoeren.

Algemeen mag men ervan uit gaan dat het beter sluiten van kunststoffenkringloop zal leiden tot lagere kosten voor lokale overheden. Er zal minder restafval zijn waardoor er minder moet verbrand worden.

De provinciale en lokale besturen zullen ook een voorbeeldrol moeten opnemen via circulair aankoopbeleid. Op termijn is er geen reden om aan te nemen dat hierdoor de kosten de oplopen.

4. VERDER TRAJECT

Het advies van de minister van begroting werd aangevraagd.

5. KWALITEIT VAN REGELGEVING

Er is geen Ria vereist.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist haar definitieve goedkeuring te hechten aan het ontwerp-uitvoeringsplan voor kunststoffen

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal Demir